

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 0616

DOM
2013-01-15
Stockholm

Mål nr
M 1524-12

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2012-01-18 i mål nr M 3466-10, se bilaga A

KLAGANDE

Föreningen Värna Veddökilen

Ombud: J T

MOTPARTER

1. J B
2. M B
3. M D
4. R D
5. C H G
6. R Os dödsbo

Dok.Id 1048412

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

Ombud för 1 - 6:
T W

SAKEN

Ansökan om tillstånd till småbåtshamn m.m. vid Långesjö samt deponering av mud-
dermassor vid Stora Borgen i Tanums kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Länsstyrelsens yrkande om ändring av fastställd fiskeavgift avvisas.
2. Mark- och miljödomstolens dom ändras endast på följande sätt.
A- Villkor 5 a) ska ha följande lydelse.

Muddring och arbeten i vattenområde ska bedrivas på sådant sätt att grumling i görligaste mån undviks och får inte utföras under perioden 1 april till 31 oktober. Muddring eller andra grumlande arbeten ska ske innanför läns med vidhängande geotextilskärm eller liknande som går ända ner till botten. Skärmen får tas bort först sedan suspenderande material sedimenterat.

B - M Gs ansökan avskrivs. Mark- och miljödomstolens domslut i punkterna 2, 3 och 6 omfattar de sökande som upptagits som motparter 1-6 i Mark- och miljööverdomstolens dom.

3. Yrkandet om verkställighetsförordnande lämnas utan bifall.
-

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Föreningen Värna Veddökilen (föreningen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen

- lämnar sökandenas ansökan om tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att på fastigheterna X och Lilla Y uppföra och bibehålla sex stycken bryggor utmed Veddökilens nordöstra strand, förlänga befintlig kaj mot öster med cirka 50 meter, anlägga hårdgjord gångväg parallellt med strandlinjen samt utföra erforderliga grävnings- och muddringsarbeten i berört vattenområde (punkten 2 i domslutet) utan bifall,
- beslutar att arbetena ska vara utförda inom mindre än fem år från dagen för Mark- och miljööverdomstolens dom (punkten 7 i domslutet),
- beslutar att anspråk, i anledning av s.k. oförutsedd skada, får framställas inom femton år från arbetstidens utgång (punkten 8 i domslutet) och
- inte godkänner den av sökanden ingivna miljökonsekvensbeskrivningen (punkten 10 i domslutet).

Föreningen har även, för det fall rätten skulle ge sökandena tillstånd, yrkat att alla beskrivningar i text och ritningar som ingetts som bilagor till ansökan ska utgöra villkor för tillståndet.

J B, M B, M D, R D, C

H G och **R Os dödsbo** (J B m.fl.) har bestritt ändring.

J B m.fl. har för egen del vidare yrkat att Mark- och miljööverdomstolen enligt 23 kap. 7 § miljöbalken ska förordna att sökandena får ta det av mark- och miljödomstolen meddelade tillståndet i anspråk utan hinder av att domen inte vunnit laga kraft.

Föreningen har bestritt yrkandet.

Yttranden har inkommit från länsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten samt miljö- och byggnadsnämnden i Tanums kommun.

Länsstyrelsen har därvid, med instämmande från Havs- och vattenmyndigheten, yrkat att fiskeavgift ska fastställas till 132 678 kr.

J B m.fl. har yrkat att länsstyrelsens yrkande ska avvisas.

UTVECKLANDE AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har utvecklat sin talan på samma sätt som vid mark- och miljödomstolen och här i huvudsak anfört följande.

Föreningen

Fördelarna med sökta åtgärder från allmän och enskild synpunkt överväger inte kostnaderna och olägenheterna. Mark- och miljödomstolen har gjort bedömningen att det är bättre att anlägga en småbåtshamn i en havsvik som redan används för detta ändamål jämfört med att anlägga hamn i en orörd havsvik. Även om området redan är in- språktaget måste miljökonsekvenserna av de sökta åtgärderna beaktas. Påståendet att området inte har höga biologiska värden är felaktigt och B Js rapporter har inte beaktats. Eftersom Veddökilen redan är påverkad måste ytterligare påverkan förhindras eller i vart fall kraftigt begränsas. Av miljökonsekvensbeskrivningen kan inte utläsas vilken påverkan anläggningen kommer att ha när den väl är på plats. Förutom övergödning påverkar muddring, båthamnar och bryggor ålgräs negativt även genom att vattenomsättningen minskar. Muddringen kommer även att innebära att de syrefria bottarna breder ut sig.

Det finns alternativ till att anlägga småbåtshamnar, vilka inte utretts, t.ex. förvaring av båtar på land, något som dessutom skulle minska påverkan från giftiga bottenfärger.

Även området utanför småbåtshamnen kommer att påverkas av åtgärderna, särskilt de södra delarna där vattenutbytet är starkt begränsat. Dessa delar är skyddade som Natura 2000-område och naturreservat. Denna påverkan har inte bedömts av mark- och

miljödomstolen. Mark- och miljödomstolen har heller inte redogjort för hur man ser på strandskyddet i området. Detta kvarstår på stranden och fem meter ut i vattnet.

Det är föreningens uppfattning att en småbåtshamn av den sökta storleken kommer att innebära att området får en privat karaktär. Utbyggnaden är negativ för det rörliga friluftslivet.

Tiden inom vilken arbetena ska vara utförda bör begränsas för att undvika en långdragen exploateringsperiod. De långsiktiga effekterna av de sökta åtgärderna är svåra att förutse. Utöver påverkan på vattenomsättningen kan vattenmiljön komma att påverkas av petrokemiska störningar (olja och bensin från båtar) samt gifter från bl.a. båtfärger. Den tid inom vilken anspråk på ersättning för oförutsedd skada kan framställas bör därför förlängas till 15 år. Om tillstånd ges ska slutresultatet kunna förutses och de ingivna beskrivningarna inte kunna kringgå. Beskrivningarna bör därför utgöra villkor för det fall tillstånd ges.

Sökandena

Länsstyrelsens yrkande om höjd fiskeavgift bör avvisas. Det finns i vart fall inte skäl för en höjning. Miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven och länsstyrelsen har den 22 september 2010 beslutat att sökt verksamhet inte kan anses medföra en betydande miljöpåverkan. De av sökandena åberopade rapporterna saknar faktaunderlag. Havs- och vattenmyndigheten förlitar sig ensidigt på uppgifter från klagandena. Detaljplanen och konsekvenserna av utbyggnaden har redan prövats och har omfattat även de motstående allmänna intressena i området. Strandskyddet är prövat och borttaget för området genom den lagakraftvunna detaljplanen. Inga åtgärder kommer att genomföras i strandlinjen. Mark- och miljödomstolen har prövat frågan om strandskydd, och om så inte anses vara fallet finns det i vart fall skäl för dispens.

I det område som ansökan avser förekommer inte något ålgräs. Muddringsområdet är av begränsad omfattning i förhållande till det totala vattenområdet i viken. Muddringen åstadkommer ett ökat vattendjup, vilket förbättrar vattenomsättningen i området. Man kommer inte att muddra mer än nödvändigt. Bryggorna kommer att nyttjas av ägare till ekor och snipor och inte segelbåtar. Vattenverksamheten bedöms inte på ett direkt eller indirekt sätt kunna påverka naturreservatet eller Natura 2000-området.

Nytan av vattenverksamheten överstiger klart kostnaderna och den begränsade olägenheten härav, varför projektet har en positiv båtnad.

Sökandena vidhåller att en arbetstid om fem år är påkallad. Väderförhållanden och den under året begränsade byggtiden innebär att fem år är skäligt och i enlighet med praxis. Även den fastställda tiden för oförutsedd skada är i enlighet med praxis.

Bryggprojektet påbörjades för tio år sedan och har redan varit föremål för prövning i detaljplaneprocessen. Bygglov har erhållits. Påverkan på allmänna och enskilda intressen blir mycket begränsad och några enskilda intressen är nu inte föremål för prövning. Slutligen är bristen på båtplatser mycket stor varför det är angeläget att anläggningsarbetena kan påbörjas så snart som möjligt. Det finns därför skäl att meddela verkställighetsförordnande.

YTTRANDEN

Länsstyrelsen har vidhållit sin inställning att tillstånd bör lämnas i enlighet med ansökan och anført. Fiskeavgift ska fastställas till 132 678 kr i enlighet med ett nytt underlag. Grund för yrkandet är att nya uppgifter om mängden fisk i området har framkommit och att den fastställda avgiften är för låg och beräknad på ett felaktigt sätt. Sökande ska genomföra de skadeförebyggande åtgärder som anges i ansökan. Detta gäller dock inte utgrävning av kanalen mellan Rödhammarfjärden och Vaddökilen.

Havs- och vattenmyndigheten har vidhållit sin inställning att tillstånd inte bör medges och anført. Anläggandet av en småbåtshamn kommer att ha en påtagligt negativ inverkan på den marina miljön i Veddökilen och hota särskilda värden från såväl naturvårds- som fiskeribiologisk synpunkt. Vattenmiljön i Veddökilen ska betraktas från ett helhetsperspektiv. Den planerade verksamheten utgör en betydande påverkan med hänsyn taget till områdets storlek och karaktär. Fotona från miljökonsekvensbeskrivningen visar såväl syreproduktion i biofilmen på botten som musselskal. Ett ökat antal bryggor i viken i den omfattning ansökan avser minskar med automatik vattenomsättningen i området. Detta medför även en större risk för etablering av syrefria områden.

Ålen är numera så hotad att ålfiske längs hela Västkusten är förbjudet och 100 ålfiskare har fått avbryta sin verksamhet. Vid bedömning av tillåtligheten ska det inte vara ett val mellan exploatering i Veddökilen eller i ett mindre exploaterat område. Myndigheten stöder länsstyrelsens yrkande om en höjd fiskeavgift. Myndigheten anser vidare att villkor 5 f) i mark- och miljödomstolens domslut rörande ålgräs beskriver en metod som sannolikt inte fungerar. Villkoret bör ändras så att muddring i områden med ålgräs helt ska undvikas. Ett ytterligare villkor bör föreskrivas om att i stället för pålar av tryckimpregnerat virke ska polyetenrör användas.

Miljö- och byggnadsnämnden i Tanums kommun har endast hänvisat till den prövning som företagits i detaljplaneärendet.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan om lagligförklaring av bryggor m.m. (punkten 1 i domslut) har inte överklagats till Mark- och miljööverdomstolen varför mark- och miljödomstolens dom i denna del har vunnit laga kraft.

Mark- och miljööverdomstolen har hållit huvudförhandling och syn i målet.

Utredningen i Mark- och miljööverdomstolen är i huvudsak densamma som vid mark- och miljödomstolen. Forskaren J D har här, på begäran av föreningen, hörts om den inventering av ålyngel som hon genomfört i Veddökilen under åren 2010 – 2012 för Sveriges lantbruksuniversitets räkning. J B m.fl. har presenterat en beräkning av projektets kostnader och andra ekonomiska förutsättningar och dessutom åberopat en promemoria rörande den marina miljön i Veddökilen.

Yrkandet om höjd fiskeavgift

Länsstyrelsen har inte överklagat mark- och miljödomstolens dom, varigenom fiskeavgiften bestämdes till 20 000 kr. Efter överklagandetidens utgång har Länsstyrelsen yrkat att fiskeavgiften ska bestämmas till ett högre belopp. Fiskeavgiften är en fråga som uteslutande myndigheter förfogar över (se 6 kap. 5 § lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet). Trots att frågan om projektets tillåtlighet i sin

helhet är uppe till prövning genom föreningens överklagande kan ett yrkande om höjd fiskeavgift under dessa förhållanden inte prövas. Länsstyrelsens yrkande ska därför avvisas, dvs. inte tas upp till sakprövning.

Tillåtlighetsprövningen m.m.

I likhet med mark- och miljödomstolen finner Mark- och miljööverdomstolen att miljökonsekvensbeskrivningen tillsammans med övrigt underlag uppfyller kraven enligt 6 kap. miljöbalken och därmed kan utgöra underlag för den prövning som domstolen har att göra.

De grundläggande bestämmelserna som gäller vid en prövning av vattenverksamhet är följande.

För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning (2 kap. 6 § och 3 kap. 1 § miljöbalken).

En lokaliseringsbedömning ska således göras. Därvid har det naturligtvis betydelse att lokaliseringen överensstämmer med en detaljplan för området, men det är inte ensamt avgörande.

Förutom de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken ska även de särskilda bestämmelserna i 11 kap. miljöbalken beaktas. Verksamheten får inte heller möta hinder mot miljöbalkens hushållningsbestämmelser i 3 och 4 kap. Vid prövning av vattenverksamhet ska således en bedömning göras av verksamhetens påverkan på allmänna och enskilda intressen. I detta mål har enbart påverkan på allmänna intressen aktualiserats genom föreningens överklagande.

Den planerade verksamheten är belägen i ett område som omfattas av 4 kap. miljöbalken och ingår i riksintresseområden för friluftsliv och naturvård. Naturresevatet

Veddökilen gränsar till det planerade verksamhetsområdet. En del av Veddökilen, liksom skärgården utanför, utgör vidare Natura 2000-område.

Mark- och miljööverdomstolen delar uppfattningen som framförts av klagandena och Havs- och vattenmyndigheten att den marina miljön i Veddökilen bör ses i ett helhetsperspektiv vad gäller påverkan från den sökta verksamheten. Grundområden med mjuka bottenar är generellt sett värdefulla naturområden eftersom de är mycket produktiva. Delar av Veddökilen omfattas också av områdesskydd. Innehållet i B Js marinbiologiska undersökningar från åren 2005 och 2011 ger vid handen att åtminstone de inre östra delarna av viken uppvisar ett vitalt grundvattenområde med hög biologisk diversitet. De uppgifter som J D lämnat bekräftar också att av henne undersökta delar utgör produktiva områden för fisk.

Som sökandena har redovisat är dock de delar som berörs av sökt verksamhet redan i dag påverkade av befintlig verksamhet, även om Havs- och vattenmyndigheten haft invändningar rörande i vilken utsträckning påverkan skett av bottenarna. Det kan också noteras att medan sökandena gjort gällande att ålgräs saknas i Veddökilen så har andra uppgifter framkommit i B Js utredningar.

Den fråga som det framförallt råder oenighet om rör om Veddökilen tål ytterligare belastning i form av byggnation och ökad båtverksamhet. Särskilt när det gäller påverkan på vattenomsättningen redovisas olika uppfattningar.

Även med utgångspunkt i att naturvärdena är något högre än vad sökandena gjort gällande finner Mark- och miljööverdomstolen att den planerade verksamhetens påverkan på vikens vattenmiljö och värde som uppväxtmiljö för fisk måste beskrivas som förhållandevis begränsad.

Det noteras särskilt att muddring avses att bedrivas i så begränsad omfattning som möjligt. Ingen muddring ska ske i den strandnära zonen. De inre bryggdelarna ska anpassas för grundgående båtar. Båtar som fordrar större djup ska placeras vid de yttre bryggorna där djupet redan är tillräckligt. Mängden muddermassor begränsas genom att villkoret om dumpning omfattar maximalt 7 000 m³. Enligt vad som upplysts av

sökandena avser denna volym upptagna lösa massor. Denna är närapå dubbelt så stor som beräknad fast muddervolym.

Sammantaget anser Mark- och miljööverdomstolen att effekterna på natur- och vattenmiljön inte kan bedömas vara sådana att vattenverksamheten inte är tillåtlig av det skälet.

Vad gäller effekter på friluftsliv och strandområde gör Mark- och miljööverdomstolen följande bedömning.

Förevarande anläggning har planlagts utifrån förutsättningen att den ska vara allmänt tillgänglig. Den kan inte anses strida mot riksintresset för friluftsliv. Enligt den för området gällande detaljplanen har strandskyddet upphävts dels inom kvartersmark för förrådsbyggnader och parkering, dels inom vattenområde för båtplatser. Skyddet kvarstår emellertid på stranden och ca fem meter ut i vattnet.

Ansökan om tillstånd till vattenverksamhet i detta mål omfattar anläggande av bl.a. anslutningsbryggor inom strandskyddat område. Vid en sådan tillståndsprövning ska miljöbalkens strandskyddsbestämmelser iakttas. Prövningen görs således inom ramen för ärendet om tillstånd till vattenverksamheten. Hinder mot att meddela tillstånd till vattenverksamhet får i regel anses föreligga om detta skulle strida mot strandskyddsbestämmelserna.

Mark- och miljödomstolen har möjligen utgått från att strandskyddet helt upphävts inom berörda delar av planområdet, vilket således inte är fallet. I vart fall har inte någon uttrycklig bedömning beträffande strandskyddet redovisats i domen. Den gällande detaljplanen förutsätter emellertid uppenbarligen att bryggorna kan landfästas på stranden, liksom att en gångväg anläggs längs med stranden. Den ansökta verksamheten kan, enligt Mark- och miljööverdomstolens uppfattning, inte anses strida mot strandskyddets syften och utgör därmed inte hinder mot tillstånd till vattenverksamhet.

Det område som direkt berörs av ansökan omfattas inte av något annat områdesskydd. Det innebär inte, som framgått ovan, att området som helhet saknar bevarandevärden.

Därtill kommer att även eventuell påverkan på det angränsande Natura 2000-området måste bedömas. Det räcker således inte att konstatera att verksamhetsområdet är beläget utanför.

Naturtyperna som skyddas i Natura 2000- området består bl.a. av vegetation i tångvallar, ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten, rev och vegetationsklädda havsklippor.

Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår följande. Projektets konsekvenser på Natura 2000- området består främst av ökad båttrafik. Båttrafik utgör i sig en risk för grunda områden med ålgräs, vilka drabbas av propellerklippning. Tillkommande båtmängd utgör en viss risk för ökat slitage. Slitaget på algklädda klippor på grund av fritidsbåtar bedöms dock som minimalt. Sandbottnar utan inslag av småsten och skal saknar vegetation och påverkas minimalt.

Länsstyrelsen har i egenskap av tillsynsmyndighet inte haft några invändningar mot angiven bedömning. Inte heller Mark- och miljööverdomstolen finner att den planerade verksamhetens påverkan på Natura 2000-värdena – vare sig direkt eller indirekt – kan bedömas som annan än marginell och att tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken inte krävs.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att den förändrade hamnverksamhet som ansökan avser ska, med viss ändring av anläggningarnas utformning, bedrivs på samma plats och omfatta samma slags verksamhet som den befintliga. Verksamheten är, sedan detaljplanen vunnit laga kraft, planerlig. Med angivna bedömningar vad gäller påverkan på de allmänna intressena får verksamheten, med lämpliga villkor, bedömas som tillåtlig.

Vid en samlad bedömning finner Mark- och miljööverdomstolen att fördelarna från allmän och enskild synpunkt överväger kostnaderna samt skadorna och olägenheterna för den ansökta verksamheten.

Villkor

Det allmänna villkoret innebär att anläggningen ska utformas och arbetena utföras i enlighet med ansökan och vad sökande i övrigt åtagit sig (punkten 4 i mark- och miljödomstolens domslut). Det saknas skäl att särskilt ange att beskrivningar, ritningar m.m. utgör villkor för tillståndet, såsom föreningen yrkat. Om villkor för ett tillstånd inte följs är det grund för tillsynsmyndigheten att ingripa. Länsstyrelsens förtydligande synpunkt vad gäller skyddsåtgärder bör noteras. Något åtagande att gräva ut kanalen är således inte aktuellt.

Havs- och vattenmyndigheten har som villkor föreslagit att i stället för pålar av tryckimpregnerat virke ska polyetenrör användas. Sökanden har inte motsatt sig användning av polyetenrör men anfört att det inte finns skäl till något villkor i frågan.

Vad gäller anläggandet av bryggorna har mark- och miljödomstolen som villkor angett att kreosotimpregnerat virke inte får användas samt att bryggorna ska anläggas som pålade träbryggor ut till ett djup på minst 1,5 meter (villkor 5 b och 5 d).

Mark- och miljööverdomstolen finner det i och för sig lämpligt ange vad som inte är tillåtet vad gäller materialval på det sätt som mark- och miljödomstolen gjort. Däri ligger naturligtvis att godkända material i övrigt ska användas, t.ex. virke som tryckimpregnerats av medel som är godkänt enligt kemikalielagstiftningen. De villkor som mark- och miljödomstolen angett utgör heller inget hinder för sökanden att använda sig av polyetenrör. Det är således möjligt för sökande att t.ex. använda sig av järnbalkar ingjutna i polyetenrör om det skulle befinnas lämpligare än träpålar.

Med hänsyn till det anförda finner Mark- och miljööverdomstolen inte skäl att föreskriva ett särskilt villkor som påbjuder användning av polyetenrör.

Havs- och vattenmyndigheten har vidare föreslagit ett villkor som innebär att muddring i områden med ålgräs helt ska undvikas (jämför villkor 5 f): Schaktningsarbeten i områden med ålgräs ska undvikas. Om arbeten trots måste ske ska rotfilten läggas åt sidan och återföras vid återfyllnaden).

Det är angeläget att områden med ålgräs skyddas. Samtidigt kan det vara svårt att undvika arbeten i sådana områden i samband med muddring. Havs- och vattenmyndigheten har inte närmare utvecklat varför återförandet av rotfilt inte skulle fungera, om nu arbeten som påverkar ålgräs trots allt skulle utföras. Från angivna utgångspunkter finns inte tillräckliga skäl att ändra villkoret i enlighet med yrkandet.

Mark- och miljööverdomstolen anser emellertid att spridning av sediment vid muddring och andra grumlande arbeten bör begränsas genom användning av exempelvis geotextilskärm. Därför förordnas om en justering av villkor 5 a) i mark- och miljödomstolens domslut på det sätt som angetts i domslutet.

Det bör också i sammanhanget noteras att länsstyrelsen har möjlighet att meddela kompletterande villkor som kan erfordras vid arbetenas utförande med stöd av delegationsbestämmelsen (villkor 5 h).

Den arbetstid och den tid för framställande av anspråk för oförutsedd skada (fem respektive fem år) som mark- och miljödomstolen bestämt är välavvägt och överensstämmer med praxis för liknande fall. Det finns inte skäl att ändra dessa tider.

Verkställighetsförordnande

Sökandena har begärt s.k. omedelbart verkställighetsförordnande (23 kap. 7 § och 22 kap. 28 § miljöbalken) dvs. att domen ska gälla utan hinder av att den inte har vunnit laga kraft. Kraven för sådana förordnanden är det ska finnas skäl för det, t.ex. att vissa arbeten måste utföras före en annalkande vinter. Mark- och miljööverdomstolen finner inte att sådana skäl för närvarande föreligger, varför yrkandet ska avslås.

Övrigt

R Os talan har övertagits av dödsboet. M G har upplyst att han har överlåtits sina andelar i berörda fastigheter till C G Hoch att han inte längre är sökande i målet. Till följd av detta bör M Gs ansökan skrivas av och tillståndet ändras så att det vad gäller mark- och miljödomstolens domslut under punkterna 2, 3 och 6 avser endast den krets av sökande som nu är aktuell. Skyldig-

het att utge ersättning för rättegångskostnaderna vid mark- och miljödomstolen (punkten 11 i domslutet) ska dock fortsättningsvis gälla sökandena där.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2013-02- 12

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Liselotte Rågmark, tekniska rådet Bengt Jonsson, hovrättsrådet Vibeke Sylten, referent, samt tf. hovrättsassessorn Anna Hempel.

Domen är enhällig.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2012-01-18
meddelad i
Vänernsborg

Mål nr M 3466-10

SÖKANDE

1. J B

2. M B

3. M D

4. R D

5. M G

6. C H G

7. R O

Ombud för 1-7: L-H J

SAKEN

Ansökan om tillstånd till småbåtshamn mm vid Långesjö samt deponering av muddermassor vid Stora Borgen i Tanums kommun

Ao: 110/111

N: 6504580

E: 283750

Dok.Id 185275

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänernsborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 09:00-16:00

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen lagligförklarar inom fastigheterna X och Y befintlig brygga om ca 78 meter (Brygga A), befintlig kaj om ca 20 meter och befintlig upptagningsramp båda i anslutning till Brygga A.
2. Miljödomstolen lämnar sökandena tillstånd enligt 11 kap miljöbalken att inom fastigheterna X och Y
 - uppföra och bibehålla sex stycken bryggor utmed Veddökilens nordöstra strand,
 - förlänga befintlig kaj mot öster med ca 50 meter,
 - anlägga hårdgjord gångväg parallellt med strandlinjen,
 - samt utföra erforderliga grävnings- och muddringsarbeten i berört vattenområde.
3. Mark- och miljödomstolen lämnar sökandena enligt 15 kap 33 §, 21 kap. 3 § miljöbalken och 46 § avfallsförordningen dispens för dumpning av maximalt 7000 m³ muddermassor vid Stora Borgen i Tanums kommun.
4. Anläggningarna ska utformas och arbetena utföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden redovisat under rubriken ANSÖKAN nedan samt i övrigt åtagit sig i målet.
5. Utöver vad som följer av det allmänna villkoret under punkt 4 ovan ska följande särskilt gälla:
 - a) Muddring och arbeten i vattenområde ska bedrivas på sådant sätt att grumling i görligaste mån undviks och får inte utföras under perioden 1 april till 31 oktober.
 - b) Kreosotimpregnerat virke får inte användas.
 - c) Upptagningsplats för båtar ska kombineras med förbud av båttvätt inom området på annan plats än den spolplatta med möjlighet att ta tillvara tvättvatten på ett miljöriktigt sätt som ska anläggas.
 - d) Bryggorna ska anläggas som pålade träbryggor ut till ett djup på minst 1,5 meter.
 - e) Muddring och deponering av muddermassor ska ske så att sedimentspridning minimeras och sedimentpartiklarna inte påverkar sumpad hummer och fisk samt

angränsande ålgräsbestånd.

f) Schaktningsarbeten i områden med ålgräs ska undvikas. Om arbeten trots allt måste ske ska rotfilten läggas åt sidan och återföras vid återfyllnaden.

g) Nya anläggningar och förändring av bottentopografi, strandlinjen, m m som kan påverka uppgifter i sjökort ska mätas in på sätt som Sjöfartsverket bestämmer. Uppgifterna ska rapporteras till Sjöfartsverket.

h) Kontrollprogram ska tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten i god tid innan arbetena påbörjas. Domstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § miljöbalken till tillsynsmyndigheten att fastställa de kompletterande villkor som kan erfordras vid arbetenas utförande.

6. Sökandena förpliktas utge en fiskeavgift om 20 000 kr som engångsavgift. Beloppet ska betalas in till Havs- och vattenmyndigheten för att användas för fiskevårdande åtgärder i Västra Götalands läns kustområde. Avgiften ska betalas innan detta tillstånd tas i anspråk.

7. Arbetena ska vara utförda inom 5 år från dagen för denna dom, annars förfaller tillståndet.

8. Anspråk i anledning av s.k. oförutsedd skada får framställas inom 5 år från arbetstidens utgång.

9. Övriga yrkanden från Veddö Hamn AB, Veddökilen AB, Föreningen Värna Veddökilen och Naturskyddsföreningen ogillas.

10. Mark- och miljödomstolen förklarar att den i målet ingivna miljökonsekvensbeskrivningen får anses uppfylla kraven i 6 kap. miljöbalken.

11. Sökandena förpliktas att solidariskt utge ersättning för rättegångskostnader, till Länsstyrelsen i Västra Götalands län med 9 600 kr och till Veddö Hamn AB (via Veddökilen AB) med 20 000 kr. På beloppen ska ränta utgå enligt 6 § räntelagen från dag för denna dom tills betalning sker.

12. Mark- och miljödomstolen ogillar yrkandet om ersättning för rättegångskostnader från Föreningen Värna Veddökilen.

13. Mark- och miljödomstolen fastställer prövningsavgiften till 15 000 kr. Avgiften är betald.

BAKGRUND

Långesjö med Veddökilen är belägen ca 3 km norr om Fjällbacka i Tanums kommun. Ett flertal brygganläggningar med sjöbodar är sedan länge uppförda i övriga delar av Veddökilen med drygt 500 båtplatser. Nu aktuell ansökan avser ca 400 båtplatser varav ca 100 finns idag vid bryggor som ersätts.

TIDIGARE BESLUT

Inga sedan tidigare gällande tillstånd avseende det berörda vattenområdet finns.

YRKANDEN

J B m fl har, ansökt om tillstånd för utökad småbåthamn för ca 400 båtplatser (varav ca 100 finns i dagsläget) inom fastigheterna X och Y i Tanums kommun och därvid yrkat om

- lagligförklaring av befintlig brygga A, befintlig kaj om ca 20 meter och befintlig upptagningsramp båda i anslutning till Brygga A,
- tillstånd enligt miljöbalken för att uppföra och bibehålla sex stycken bryggor utmed Veddökilens nordöstra strand, förlänga befintlig kaj mot öster med ca 50 meter, anlägga hårdgjord gångväg parallellt med strandlinjen, samt utföra erforderliga grävnings- och muddringsarbeten i berört vattenområde,
- dispens för dumpning av 7000 m³ muddermassor vid Stora Borgen i Tanums kommun.

ANSÖKAN

Ansökan avser anläggning av ca 400 båtplatser varav ca 100 är befintliga som ersätts.

Rådighet

Verksamheten berör vattenområde på fastigheterna Y och X (samfälligheten tillhör fastigheterna X). Fastigheterna ägs av sökandena.

Höjdsystem

Uppgivna höjder baseras på rikets höjdsystem RH 70.

Högsta högvattenyta	+ 134 cm
Normal högvattenyta	+ 80 cm
Medelvattenyta	- 14 cm
Normal lågvattenyta	- 83 cm
Lägsta lågvattenyta	- 126 cm

Landhöjningen i området är 0,19 cm per år.

Planförhållanden, kostnader m m

Det aktuella hamnområdet omfattas av detaljplan antagen av Tanums kommun 2007-10-08, planen har vunnit laga kraft genom regeringsbeslut 2009-10-08.

Kostnaden för utförandet av de sökta åtgärderna i vattnet beräknas till 4 500 000 kronor.

Befintliga anläggningar

Inom det område som omfattas av ansökan finns en befintlig brygga (Brygga A) på ca 78 m längd och i anslutning till den en befintlig upptagningsramp, ca 2,6 m bred samt en befintlig kaj om ca 20 m, även den i anslutning till Brygga A. Dessa anläggningsdelar avses att behållas och för dem yrkas laglighetsförklaring.

Den befintliga bryggan benämnd H rivs. De flytbryggor som finns ytterst på den bryggan kan komma att återanvändas.

Planerade anläggningar

Sex tillkommande bryggor (benämnda B-G) utförs som pålade bryggor, alternativt utförs bryggorna pålade närmast land och därefter ca 40 flytbrygga. Bryggorna förses med förtöjningsbommar eller pålar. För de inre båtplatserna kan enklare akterförtöjningar användas.

Den befintliga kajen förlängs österut med ca 50 m. Kajen förses med konsolupphängt trädäck. Innanför L-stöd till kajen sker uppfyllnad.

En hårdgjord gångväg anläggs längs med stranden ca 15 m från strandlinjen för att underlätta framkomligheten för gående till bryggorna och till området i övrigt.

Muddring utförs till 1 m djup inom särskilt markerat område (s 17 MKB:n).

Området närmast stranden muddras inte i den del som ligger söder om den förlängda kajen.

Muddermassorna beräknas till 7000 m³ och avses att dumpas vid Stora Borgen.

Byggtid

Anläggningstiden för vattenverksamheterna inom småbåtshamnen beräknas till drygt 2 månader beroende på väderleken. Åtgärder som ger upphov till påtaglig grumling av vattenmassan bör genomföras under vinterhalvåret.

Genomförandetiden är ca 5 år.

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNINGEN

Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) är framtagen på uppdrag av sökandena för prövning av vattenverksamhet enligt miljöbalken angående planerad utökning av befintlig småbåtshamn i Veddökilen i Tanums kommun med tillhörande muddring samt deponering av muddermassorna vid St. Borgen.

Veddökilen är belägen sydväst om samhället Långesjö, omkring 3 km norr om Fjällbacka. Viken, som är relativt grund, avgränsas i sydväst av halvön Veddö med. Ett mycket smalt men förhållandevis djupt sund i nordväst förbinder Veddökilen med Musöfjorden i Fjällbackas skärgård. Ett flertal brygganläggningar med sjöbodar är redan uppförda i övriga delar av Veddökilen. 1 dagsläget är det mellan 500 och 550 båtägare som har båtplats i Veddökilen. Merparten av samhällsbebyggelsen är belägen i vikens nordöstra del. En campingplats är belägen vid en nordlig utlöpare av Veddökilen.

Planer, områdesskydd m m

Den ansökta småbåtshamnen ligger inom gällande detaljplan lagakraftvunnen 2009-11-20. I gällande detaljplan har strandskyddet upphävts inom byggrätter (ca 450

m²), södra parkeringsområdet och x-områden avseende gc-väg mm. Dock ligger strandskyddet kvar inom allmän platsmark med användningsbestämmelsen ”Natur” (exklusive x-området).

Projektområdet gränsar till naturreservatet Veddö. Södra delen av projektområdet berörde tidigare naturreservatsområdet Rödhammarfjorden – Veddökilen.

Naturreservatets gräns har nu flyttats utanför den gällande detaljplanen:

Projektområdet berör till vissa delar det värdefulla odlingslandskapet som omfattar Otterön, Musön och Veddö.

Del av Veddökilen och skärgården utanför denna utgör Natura 2000-område för Tanumskusten och omfattas av både habitat- (SCI) och fågeldirektivet (SPA).

Planerad småbåtshamn är belägen utanför gränsen till detta område.

Transporten från muddringsplatsen till dumpningsplatsen St Borgen går genom Natura 2000-området. Täta bottentömmande pråmar föreslås användas, vilket innebär att den grumling som uppkommer under transporten blir minimerad och utan nämnvärd påverkan av den marina miljön.

Alternativ

MKB:s innehåller två utformningsalternativ. Alternativ 1 som är det sökta alternativet samt alternativ 2 som skiljer sig åt från alternativ 1 endast på så sätt att en av bryggorna är förlängd och det utförs mer muddring. Alternativa lokaliseringar redovisas inte då sådana inte bedömts vara aktuella då verksamhetsutövaren ej disponerar annan mark. I samrådsskedet i detaljplaneärende utreddes dock de alternativa placeringarna, Lerekilen och Musöfjorden.

Naturmiljö

Marin miljö

Vattenområdet är långgrund med i huvudsak leriga och gyttjiga sediment på större djup än ca 0,5 meter. Närmast stranden finns dock inslag av grövre sediment som

sand, grus och skalfragment. Ett sand/grusstråk av sannolikt glacialt ursprung finns där det mindre vattenflödet mynnar i planområdets nordvästra del.

Den marina miljön i Veddökilen har en viss potential för att etablering av ålgräs *Zostera marina*, men ej för normala marina algsamhällen då hårdbottenssubstrat saknas. Eutrofieringsbelastningen i Veddökilen är för närvarande förhållandevis hög på grund av att vikens grunda delar saknar effektiv vattenomsättning. Denna sker idag endast vid det smala sundet i väster.

Vita fläckar med svavelbakterier noterades under inspektionen år 2001 och 2010, medan botten år 2004 i stort sett saknade sådana formationer.

Inga andra levande marina djur än vanlig sjöstjärna kunde observeras på sedimentbotten under fältinventeringarna. Provfiske med landvad resulterade i fångst av yngel till havsöring, sandskädda, skrubba, rödspotta, piggvar, tobis och ål. I nuvarande tillstånd har emellertid botten ringa betydelse för fiskreproduktionen.

Undervattensdelarna på befintliga flytbryggor hade en betydande påväxt av normalstora blåmusslor. Bottnarna under och omkring flytbryggorna var dock till stora delar i bättre skick än omgivande bottnar, eftersom beläggningar med cyanobakterier var mindre utvecklade här. Orsaken kan möjligen vara att svallvågor från båtar alstrar viss vattenrörelse under bryggorna, som motverkar uppkomsten av sådana beläggningar.

Ytsedimenten i området har en hög vattenhalt (ca 80 %), svart färg och luktar starkt av svavelväte.

Landmiljö

Floran inom det egentliga strandområdet domineras helt av havssäv, vilken breder ut sig i en bred zon utmed hela norra hälften av planområdet. Ett mindre vattenflöde av mer dikeskaraktär mynnar ut i Veddökilen strax söder om befintliga sjöbodar. Botten består av småsten, grus och sand, vilket innebär att den kan ha viss

betydelse för eventuell vandringsfisk. Det är dock osäkert om sådan förekommer här.

Konsekvenser

Strandmiljön. Uppförande av gångväg, sjöbodrar och p-platser innebär att delar av strandens ängsvegetation kommer att tas i anspråk, genom ökat antal besökare uppstår ökat slitage. Inga ovanliga eller hotade arter har påträffats. De högsta naturvärdena finns i den mindre ängsmarken i planområdets sydvästra del.

Marin miljö. Inom områden som berörs av muddring har inga högre naturvärden påvisats. Större delen av hela viken saknar dessutom såväl sammanhängande högre algvegetation som ålgräsvegetation. Muddring av grundområdet bedöms inte påverka den marina miljön negativt på något betydande sätt då botten bedöms ha förhållandevis ringa betydelse för fiskproduktionen. Genom att åstadkomma större vattendjup inom brygganläggningen kan vattenomsättningen i de inre delarna av viken förbättras något. Beträffande val av bryggor så förefaller skillnaden i påverkan på botten vara obetydlig om pålade eller sektionerade flytbryggor används. Hela muddringen bör helst utföras vid ett och samma tillfälle inom den tillåtna tiden mellan september och april. Den färdigmuddrade botten skall ligga i plan med den omgivande djupare botten så att ingen djuphåla bildas där organiskt material kan ansamlas. Den yttre gränsen för muddringen blir därför diffus. Muddring ger upphov till tillfällig grumling. Då grumlingen är kortvarig får den obetydlig påverkan på den marina miljön. Muddermassorna kan deponeras på angiven tippningsplats i havet utan att några negativa konsekvenser för den marina miljön uppkommer. Deponin vid St Borgen, som tidigare inspekterats med video, har en trivial botten med finsediment. Transport från muddringsplatsen till St Borgen går, med täta bottentömmande pråmar, genom Natura 2000-området. Någon påverkan på Natura 2000-områdets marina miljö uppkommer således ej. För att förstå det ekologiska värdet av bottenarna måste de jämföras med övriga grundbottenmiljöer utmed Bohuskusten och i det läget kommer Veddökilens bottenar med övervägande svavel- och cyanobakterier att få ett mycket lågt värde. Den marina miljön där småbåtshamnen planeras är belägen utanför gränsen till Natura

2000 båttrafiken ut och in i Veddökilen bedöms ej heller påverka miljön som omnämns i bestämmelserna för Natura 2000. Tillkommande båtar kommer med stor sannolikhet att besöka de stränder som omfattas av Natura 2000 bestämmelser. Båtar kommer då att angöra intill algklädda klippor och sandiga bottnar med tillräckligt vattendjup. Påverkan härav bedöms som marginell, dels då slitaget på algklädda klippor av fritidsbåtar är minimalt. Sandbottnar utan inslag av småsten och skal har ingen vegetation och påverkan här blir således också helt utan betydelse. De skador på marin miljö, som trafik och uppankring med fritidsbåtar åstadkommer, är inom grunda områden med ålgräs (propellerklippning av ålgräsblad samt vegetationsfria ytor eller ”hål” i vegetationen), vilket visats genom nyligen genomförda undersökningar. Detta är dock ett generellt problem för alla småbåtshamnar.

Kulturmiljö

Inga kända fornminnen är registrerade inom den del av planområdet som berör vattenverksamheten. Vid inventering av vattenområdet observerades heller inget som kan tyda på förekomst av fornlämningar.

Landskapsbild

Omgivande landskap karaktäriseras av tilltalande lövskogsområden med inslag av framför allt tall. I söder dominerar halvön Veddö hamn landskapsbilden med dess nyligen uppförda bryggor och småhus. Vid ett genomförande av projektet sker en påtaglig förändring av landskapsbilden med främst nya bryggor och förtöjda båtar. Projektet kommer att påverka landskapsbilden negativt under anläggningskedet med tillfälliga materialupplag och arbetsmaskiner.

Friluftsliv

Anläggning av fler bryggor för fritidsbåtar samt sjöbodas i anslutning till dessa kommer att ge fler friluftsutövare större möjligheter att utnyttja skärgården för rekreation. Allmänhetens tillgång till strandområdet kommer inte att begränsas genom uppförandet av gångstråk längs hamnanläggningen och underlättar till viss del allmänhetens tillgänglighet till gångstråk längs hamnanläggningen och

underlättar till viss del allmänhetens tillgänglighet till Veddökilens strandområde. Fler besökare som rör sig i området både till fots och per båt innebär ett ökat tryck på omgivningarnas skärgårdsnatur. Då platsutrymmet på närbelägna stränder är begränsat kan man anta att maximal slitagenivå redan är uppnådd och att övriga båtturister därför söker sig längre ut i skärgården.

Boendemiljö

Projektet bedöms inte orsaka någon betydande negativ påverkan på boendemiljön i omgivningen. Visuellt påverkas fastigheterna belägna öster om planområdet. Utsikten från dessa fastigheter kommer att förändras då den i nuläget öppna strandmiljön ersätts med en exploaterad miljö med sjöbodar och bryggor.

Buller

Ett utökat antal båtplatser i Veddökilen kommer att medföra en viss bullerökning från motorbåtar och beträffande segelbåtar fall som slår mot aluminiummaster. Även buller från de fordon som passerar till och från anläggningen tillkommer. Bullerökningen bedöms inte bli direkt proportionell mot antalet tillkommande båtar, eftersom nya motorer blir allt tystare (fyrtaktsmotorer). Bullerstörningar från arbetsmaskiner (mudderverk och pålkran mm) uppkommer temporärt under anläggningstiden. Störningarna bedöms dock som acceptabla. Omfattning kan minimeras genom styrande anvisningar vid entreprenadupphandling.

Förorening av luft, mark och vatten

Muddring av området kommer att ge upphov till en relativt kraftig grumling av vattenmassan. Grumlingen som uppkommer är tillfällig och bedöms inte orsaka någon betydande negativ påverkan på den marina miljön i området. Sediment från fem provtagningspunkter, varav två från olika nivåer, har undersökts med avseende på föroreningsinnehåll. I tre provpunkter uppmättes förhöjda halter av kadmium, i två koppar samt i ett kvicksilver och zink. Enligt maringeologisk expertis (I. Cato, pers. comm.) bedöms inte sedimentets metallinnehåll utgöra något hinder, dels för genomförande av den planerade verksamheten, dels för att kunna bli kvitt massorna genom att tippa dem i havet vid Stora Borgens mudderdeponi. Halterna av

tributyltenn från båtottenfärger är låga ca 0,05 mg/kg TS. Hamnanläggningar skapar ofta en viss föroreningsbelastning på omgivningen med drivmedelsrester, sot, urlakning av båtottenfärger och nedskräpning. Träpålar, som behandlats med kreosot eller andra träimpregneringsmedel (CCB, CCA, CCF), är generellt giftiga för vattenlevande växter och djur. Man kan inte utesluta helt att djur som äter sig in i träpålarna får i sig gifterna, som därefter sprids högre upp i näringskedjan. Rengöring av mindre båtar med högtryckstvätt kommer att ske på spolplatta inom den planerade hamnanläggningen. Då spolvattnet kommer att behandlas i slamavskiljare, bedöms utsläppen av giftiga bottenfärgrester till Veddökilen bli små. Innehavare av större båtar hänvisas däremot till här för avsedda anläggningar i exempelvis Fjällbacka, Grebbestad eller Kämpersvik.

Nollalternativet

Nollalternativet innebär att nuvarande förhållanden avseende naturmiljön på land och i vatten förblir oförändrade. För den i nuläget torftiga marina miljön bedöms skillnaden inte bli särskilt stor jämfört med om utbyggnad sker.

Möjliga åtgärder

För att uppnå så god vattenomsättning som möjligt bör pålade bryggor användas i vikens grundare delar. Flytbryggor kan dock användas i de yttre djupare delarna. Flytbryggorna kan med fördel vara av typen med alternerande flytelement och öppna sektioner för att underlätta vattenflödet. Åtgärder som ger upphov till påtaglig grumling av vattenmassan bör genomföras under vinterhalvåret.

För att hindra att giftiga ämnen frigörs i vattnet från djur och växter som lever fastsittande på eller i pålarna, kan dessa förses med ett polyetenrör som fungerar som ett skyddande hölje.

Genom att placera bryggorna i storleksordning med kortaste bryggan i söder mot naturreservatet och de inre grunda områdena, förbättras vattenomsättningen något.

Om en betydande förbättring av den marina miljön eftersträvas så bör den igenväxta kanalen mellan Röddhammarfjordens inre norra del och Veddökilen öppnas. Då erhålles en påtaglig vattengenomströmning som gynnar båda vattenområdena. Kanalen ligger dock inom naturreservatet och på mark utanför planområdet som ej disponeras av verksamhetsutövarna.

INKOMNA YTTRANDEN

Havs- och vattenmyndigheten (ab 16) avstyrker ansökan om tillstånd till planerad småbåtshamn enligt ansökan och anför sammanfattningsvis följande. Anläggandet av en småbåtshamn enligt ansökan kommer att ha en påtagligt negativ inverkan på den marina miljön i Veddökilen. Den ansökta verksamheten innebär att antalet båtplatser ökar från 500 till ca 880 vilket medför att området mellan 5-40 m från stranden måste muddras. Det är ett kraftigt ingrepp med hänsyn till områdets storlek och karaktär. De negativa effekterna av muddringen på marina organismer är dels direkta genom borttagande av habitat och produktionskapacitet och dels indirekta med en ökning av syrefria områden genom minskat vattenutbyte och minskad syreproduktion från mjukbottenarnas mikroalgsamhällen. Ökat antal båtar innebär ökade utsläpp av t.ex. giftiga båtbottnfärger. Den ackumulerade effekten av befintliga bryggor och nyutbyggnad kommer sannolikt medföra att vikens ekosystem med mjuka grundbottnar kollapsar. Myndigheten gör bedömningen att området till stor del utgörs av grunda mjukbottnar som är viktiga rekryteringsområden med högt marinbiologiskt värde. Grunda mjukbottnar utgör värdefulla biotoper för många marina arter, däribland plattfiskyngel. Enligt myndigheten visar fotona på s 23 i MKB:n på produktiva bottnar med syreproducerande bottenlevande kiselalger med synliga syrebubblor. Dessa mikroalgs mattor är viktiga för syreproduktionen och som födobas i det grunda områdets näringsväv som innefattar t.ex. även kräftdjur och fiskjuveniler. Den marinbiologiska undersökningen som refereras i MKB:n (Benno Jönsson 2005) styrker detta. Undersökningen visade på fångst av smolt av havsöring och yngel av sandskädda, skrubba, rödspotta, piggar, tobis och ål. Utbyggnaden kommer att påverka miljön negativt genom försämrade vattengenomströmning och ökad beskuggning samt risk för spridning av miljögifter från sediment vid muddring och

dumpning. Även om trycket på båtplatser längs kusten på sina ställen är hårt kan det inte motivera en utbyggnad som medför överexploatering i en redan påverkad vik. För att Sverige ska nå miljömålen med avseende på kust och hav samt genomföra EU-direktiv (Marina direktivet, Vattendirektivet) krävs att en exploatering av värdefulla biotoper hålls restriktiv. Dessa värdefulla grundområden längs kusten är utsatta för ett hårt exploateringsstryck och håller på att försvinna i snabb takt. Det kommer att krävas andra lösningar än utbyggnad i vatten. Ett alternativ är lösningen som Miljöhamnen i Stenungsund tillämpar där båtarna förvaras på land vilket minskar påverkan på flera sätt.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län (ab 13) har tillstyrkt ansökan under förutsättning att nedanstående beaktas.

- Arbetena utförs i enlighet med vad som sagts i ansökan och att de förslag till skadebyggande åtgärder som föreslås i miljökonsekvensbeskrivningen genomförs.
- En fiskeavgift på 150 000 kr fastställs.
- Upptagningsplats för båtar ska kombineras med förbud av båttvätt inom området på annan plats än den spolplatta med möjlighet att ta tillvara tvättvatten på ett miljöriktigt sätt som enligt ansökan ska anläggas.
- Bryggorna ska anläggas som pålade träbryggor ut till ett djup på minst 1,5 meter.
- Grumlande arbeten i vatten ska undvikas och inte utföras under perioden 1 april till 30 september.
- Muddring och deponering av muddermassor sker så att sedimentspridning minimeras och att sedimentpartiklarna inte påverkar sumpad hummer och fisk samt angränsande ålgräsbestånd.
- Schaktningsarbeten i områden med ålgräs ska undvikas. Om arbeten trots allt måste ske ska rotfilten läggas åt sidan och återföras vid återfyllnaden för att på detta sätt påskynda återkolonisationen.
- Länsstyrelsen yrkar ersättning för rättegångskostnader med 9 600 kr motsvarande 12 timmar á 800 kr vilket avser både förberedande yttrande och närvaro vid huvudförhandlingen.

Tanums kommun, Miljö- och byggnadsnämnden (ab 14) förutsätter att ansökan överensstämmer med gällande detaljplan. Nämnden förutsätter vidare att den befintliga upptagningsrampen kompletteras med spolplatta med tillhörande avskiljare och efterföljande reningsanläggning som uppnår en reduktion av metallerna koppar, zink, tenn och bekämpningsmedlet irgarol på minst 85 %. I övrigt har nämnden inget att erinra mot att högst 7 000 m³ muddermassor dumpas vid Stora Borgen.

Veddökilen AB (Veddö Hamn AB) (ab 11 och 15) har sammanfattningsvis anfört följande. Veddökilen AB ställer sig generellt positiva till att Veddökilen utvecklas, men anser att det kan/bör göras i ett större perspektiv än var fastighet för sig, för att uppnå bästa hållbara utveckling för Långesjö samhälle. Veddökilen AB kan dock acceptera den föreslagna vattenverksamheten förutsatt att;

- de tre södra bryggorna inte förläggs närmare än 15 m från fastigheten Veddö 1:3,
- ansökan kompletteras med ytterligare en ramp (på annan plats inom planområdet) alternativt utökad plats vid befintlig ramp,
- att sökanden genom lantmäteriet ombesörjer att fastighetsgränsen i vattenområdet mellan Z samt X fastställs.

Veddökilen AB yrkar ersättning för rättegångskostnader med 20 000 kr.

Föreningen Värna Veddökilen (ab 17) yrkar att ansökan om tillstånd till uppförande av bryggor och bryggdäck samt för muddring ska avslås och anför sammanfattningsvis följande. Veddökilen bör inte belastas med mer än de 500 båtplatser som hittills anlagts. Det har aldrig funnits mer än 550 platser i Veddökilen. Landskapsbilden förfulas om utbyggnaden tillåts. Sommaren 2011 var mer än 50 platser tomma hela säsongen. De båtplatser som finns i Veddökilens djupare delar kan bibehållas men någon utökning ska inte ske där muddring krävs. Föreningen ifrågasätter länsstyrelsens bedömning 2010-09-22 att planerad verksamhet ej kan antas innebära betydande miljöpåverkan. Istället är det så att det föreligger en stor risk för kraftig ökning av syrefria bottenytor. Sådan ökning har

redan setts äga rum mellan de undersökningar som utförts år 2005 och 2011 av Dr B J. All muddring bör avvisas i just Veddökilen då sådan åtgärd representerar ett för stort ingrepp i Veddökilens komplexa sköra och viktiga mjukbottenekosystem. Sammantaget med en kommande utökning av bryggor och båtar sommartid innebär muddringar att en stor bottenyta blir dels djupare och dels mer avskärmad från solljus än idag. Slutsatsen blir en för stor belastning på Veddökilen med sin begränsade vattenomsättning och redan påfrestade bottensamhällen. De grundar bottnar som finns kvar inne i Veddökilen behöver istället bevaras och skyddas. Beträffande övriga yrkanden har föreningen anfört följande

- Deponering av muddermassor vid Stora Borgen har man inga särskiljande synpunkter på.
- Lagligförklaring av befintlig Brygga A kan godtas.
- Byggnadstiden bör vara kortare än 5 år.
- Tiden för oförutsedd skada bör vara 15 år.
- Miljökonsekvensbeskrivningen bör inte godkännas.

Föreningen Värna Veddökilen yrkar ersättning för rättegångskostnader med 15 000 kr.

Sökandena har bemött inkomna yttranden och yrkanden framförda vid huvudförhandlingen i huvudsak enligt följande.

- Avseende *Havs- och Vattenmyndighetens* yttrande anför sökanden sammanfattningsvis följande. Det är märkligt att Havs- och Vattenmyndigheten inte har bättre kännedom om den miljö de arbetar med. Det är inte syrgasbubblor utan tomma skal av hjärtmusslor som syns som vita prickar på bilderna. Bild 12-13 i MKB:n på sidan 23 visar inget annat än det näst sämsta tillståndet en botten kan uppvisa. Om det hade varit en botten med högt biologiskt värde hade det funnits ålgräs på djupare bottnar än ca 1 meter och natingarter från ca 0,3 m med utbredning in i ålgräset. Så är det inte i Veddökilen. Utbredningen med cyanobakterier som är giftiga syns på bild på s 27 i MKB:n. Det är knappast seriöst att inför domstolen påstå att de har högt marinbiologiskt värde. Vad är då en botten

med lågt värde? Havs – och vattenmyndigheten talar om ”risk att ekosystemet kollapsar”. Ett totalt utslaget ekosystem är en botten helt belagd med vita svavelbakterier, vilket kräver tillförsel av stor mängd organiskt material. Förekommande aktiviteter i en båthamn tillför inte några betydande mängder med organiskt material varför denna risk är utesluten. Även inom områden med oönskade cyanobakterier förekommer oftast en mobil fauna med de fiskarter som uppräknats. Plattfisk söker gärna föda i randområden till områden med både svavelbakterier (”döda botten”) och cyanobakterier. Man måste bedöma botten i relation till övriga marina botten. Angående miljögifter i sediment är det nödvändigt att påpeka att det är först i klass 5 som man talar om kontaminering av betydelse. Numera finns flera möjligheter att bedriva miljövänlig båtverksamhet. Tvåtaktsmotorer håller på att fasas ut mot miljövänligare fyrtaktsmotorer. Bottenmålning med giftiga färger är egentligen inte nödvändigt för båtar som tas upp redan efter 2-3 månader. För båtar som ligger i längre finns membrandukar. Trailerbåtar behöver inte bottenmålas. Det finns miljövänliga bottenfärger med ämnen medetomidin eller katemin. Seawavesystemet som tillämpas i Stenungsund kräver stora förvaringsytor på land.

- Till bemötande av *länsstyrelsens* yttrande anförs att en fiskeavgift på 150 000 kr är alldeles för hög i förhållande till den verkliga produktionsförändring som uppkommer. Sökanden yrkar på att fiskeavgift beräknas till 4 250 kr enligt vad som anges i bilaga A till ab 19. Länsstyrelsen övriga yrkanden medges. Länsstyrelsens ersättningsanspråk för rättegångskostnader accepteras.

- De av *kommunen* ingivna synpunkterna ska beaktas.

- Angående *Veddökilen AB:s* yttrande anförs följande. Gällande detaljplan har vunnit laga kraft innan Veddökilen AB förvärvade Z. Företaget bildades 2010-11-24 dvs. efter såväl samråd tidens utgång som tidpunkten då ansökan ingavs till miljödomstolen. Beträffande rimligt antal båtplatser i området påpekas att planerad byggnation sker enligt detaljplanen. Angående alternativa platser som Lerekilen så är det inte osannolikt att instabila markförhållanden kan

uppstå vid muddring i de delar som ej kantas av berg, dvs. vikens norra delar där bl.a. campingen är belägen. Alternativ på båda sidor om mynningen till Lerekilen kan vara möjligt med några kortare bryggor samt en förlängning av de sydöstra bryggorna. Alternativa lokaliseringar vid norra sidan om mynningen till Veddökilen från Musöfjorden samt Veddö Hamn väster om den planerade småbåtshamnen står dock i konflikt med Natura 2000. Bryggplaceringen sker helt inom sökandenas fastigheter. Ett avstånd på ca 10 m mellan bryggnock och fastighetsgräns bedöms som rimlig och står ej i strid med detaljplanen. Det borde vara fullt möjligt att ordna ramp även inom Z. Nya anläggningar inom Veddö Hamn är förmodligen svårt att genomföra då det ligger inom Natura 2000 och naturreservat. Om 300 båtar ska sjösättas på våren inom en period av 2 månader blir det ca 5 båtar om dagen och motsvarande på hösten. Förvisso blir det högre belastning vissa dagar och tider. Dessutom finns ramper i bl.a. Grebbestad, Kämpersvik och Fjällbacka. Yrkandet om att söka fastighetsbestämning hör inte till aktuellt mål och medges inte. Sökanden har dock inget att erinra om Veddökilen AB kontaktar lantmäteriet. Yrkandet om ersättning för rättegångskostnader medges ej.

- Den nyligen bildade föreningen *Värna Veddökilen* har hela tiden opponerat sig mot aktuell utbyggnad och argumenterat för detta. Deras synpunkter har (i planärendet) redan prövats till regeringsinstans och fått avslag. Sökandena hade inte satsat på en utbyggnad om det inte hade funnits behov av platser och att projektet blir lönsamt. Det bör påpekas att Veddö Hamn muddrat i början av 2000-talet utan att problem uppkom. Planerad nymuddring tar sannolikt fram bottenytor som är helt rena från föroreningar, vilket knappast är till nackdel för det marina livet. Sökanden vidhåller yrkande på byggtid och anspråk för oförutsedd skada i enlighet med ansökan. Genomförande av projektet förutsätter att byggnationen sker i enlighet med vad som gällande detaljplan medger. Sökanden har inte erforderlig rådighet över mark- och vattenområde för att skapa en 8-10 m bred vattenförbindelse till Rödhammarsfjorden. Det är riktigt att vattenutbytet inte förbättras av en muddring, då det är den smala kanalen mot Musöfjorden i kombination med det dagvatten som tillförs från land via diken mm, som ombesörjer detta. En ökad volym ger självfallet ett mindre vattenutbyte med Musöfjorden. Däremot kan ett ökat vattendjup, till den

nivå som Veddökilens centrala del har, medföra bättre skiktade vattenmassor med ett bottenvatten som går in i kilen (alltså längre in där det är muddrat) när det varmare och något utsötade ytvattnet går ut igenom sundet. I verkligheten har en muddring av planerad omfattning knappast någon betydande inverkan på vattenomsättningen och det biologiska livet i Veddökilen. Yrkandet om ersättning för rättegångskostnader medges ej.

Sökandena har vid huvudförhandlingen uppgivit att kreosotimpregnerade stolpar inte kommer att användas.

DOMSKÄL

Rådighet, planförhållanden och miljökonsekvensbeskrivningen

Av utredningen i målet framgår att anläggningarna ligger på fastigheter som disponeras av sökanden genom äganderätt. Sökanden har därför erforderlig vattenrättslig rådighet för de ansökta verksamheterna.

Ansökan är utformad i enlighet med den detaljplan som tagits fram särskilt för småbåtshamn i Veddökilen och vunnit laga kraft 2009-10-08, och står därmed inte i strid mot gällande detaljplan för berört område.

Mark- och miljödomstolen finner att miljökonsekvensbeskrivningen och övrigt underlag i målet innehåller tillräcklig redovisning för att domstolen ska kunna pröva ansökan och får anses uppfylla kraven enligt 6 kap miljöbalken.

Ansökan om lagligförklaring

De anläggningsdelar som är utförda före miljöbalkens tillkomst ska enligt 18 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken bedömas enligt de bestämmelser som var aktuella vid anläggningarnas tillkomst. I detta fall är det, avseende brygga om ca 78 meter (Brygga A), befintlig kaj om ca 20 meter och befintlig upptagningsramp båda i anslutning till bryggan, bestämmelserna i den s.k. äldre vattenlagen (1918:523) som gäller. Mark- och miljödomstolen finner inte något

hinder möta mot tillåtligheten enligt dessa bestämmelser, varför yrkandet om lagligförklaring ska bifallas.

Lokalisering och försiktighetsmått

För den planerade verksamheten som omfattas av ansökan gör mark- och miljödomstolen följande bedömning.

Den planerade småbåtshamnen föreslås lokaliseras till en havsvik som redan är ianspråktagen för liknande verksamhet. Det är enligt domstolens mening en fördel att utnyttja redan i anspråkstagna vikar jämfört med att anlägga hamn i helt orörda områden. Av miljökonsekvensbeskrivningen i målet framgår att de biologiska värdena i Veddökilen inte kan anses vara höga vilket även det talar för vald lokalisering.

Sökanden har vidare själv åtagit sig vissa försiktighetsmått och skadeförebyggande åtgärder samt vidare godtagit de av länsstyrelsen och kommunen föreslagna försiktighetsmått och begränsningarna. Dessa bör därmed ligga till grund för avgörandet. Därutöver tillkommer de villkor som framgår av domslutet.

Motstående intressen

Havs- och vattenmyndigheten, Veddökilen AB, Föreningen Värna Veddökilen och Naturskyddsföreningen Bohuslän har gjort invändningar som bör bedömas särskilt.

Havs – och vattenmyndigheten har avstyrkt att tillstånd ges med anledning av den befarade negativa inverkan på den marina miljön i Veddökilen. Havs- och vattenmyndigheten har i motsats till sökanden bedömt att området utgörs av grunda mjukbottenar som är viktiga rekryteringsområden med hög reproduktionsförmåga och därmed har ett högt marinbiologiskt värde. Mark- och miljödomstolen gör bedömningen att sökandena genom sin ansökan och miljökonsekvensbeskrivning får anses ha styrkt att området redan är påverkat och att området inte har sådana höga marinbiologiska värden att redan det ska föranleda att ansökan avslås. Domstolen gör istället, vilket nämnts ovan, bedömningen att det är lämpligt att

anlägga småbåtshamn i en havsvik som redan används för detta ändamål jämfört med att anlägga hamn i en orörd havsvik.

Veddökilen AB har yrkat att de tre södra bryggorna inte förläggs närmare än 15 m från fastigheten XX, att ansökan kompletteras med ytterligare en ramp (på annan plats inom planområdet) alternativt utökad plats vid befintlig ramp och att sökanden genom lantmäteriet ombesörjer att fastighetsgränsen i vattenområdet mellan Z samt X fastställs. Sökandena har motsatt sig yrkandena. Domstolen finner att den av sökanden föreslagna bryggplaceringen 10 meter från gränsen innebär att om fastighetsägaren till XX håller motsvarande avstånd till fastighetsgräns erhålls en öppning på 20 meter vilket bedöms vara tillräckligt stort för den typ av båtar som kan vara aktuella i Veddökilen. Domstolen bedömer vidare att ytterligare båtrampsplatser inte krävs enligt detaljplanen och att det inte utifrån miljöbalkens regler är behövligt att kräva att sökanden anlägger ytterligare båtramp. Yrkanden om fastighetsbestämning kan varje fastighetsägare själv föra fram till lantmäteriet, det finns därför inte skäl att inom ramen för nu aktuell miljöbalksansökan ålägga sökanden att göra sådan framställan. Veddökilen AB:s yrkanden ska således ej vinna bifall.

Föreningen Värna Veddökilen har yrkat att tiden för oförutsedd skada bör sättas till 15 år samt att miljökonsekvensbeskrivningen inte ska godkännas. Vad gäller tiden för oförutsedd skada framgår det av 24 kap. 13 § tredje stycket miljöbalken att tiden är fem år eller den längre tid, högst tjugo år, som domstolen bestämmer.

Normaltiden enligt stadgandet är fem år. Mark- och miljödomstolen ser ingen anledning att i nu aktuellt fall förlänga tiden utöver fem år. Tiden räknas från arbetstidens utgång vilket innebär att arbetstiden på fem år först ska gå och att det därefter återstår fem år för anmälan av oförutsedd skada vilket vid den aktuella verksamhetstypen bör vara tillräckligt. Yrkandet om att tiden för anmälan av oförutsedd ska förlängas till 15 år ska således avslås. Vad gäller miljökonsekvensbeskrivningen så gör mark- och miljödomstolen bedömningen att den möjliggör en bedömning av den planerade verksamhetens inverkan på miljön och uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken. Föreningens yrkanden ska avslås.

Domstolen finner baserat på ovanstående och den utredning som presenterats i målet att verksamheterna – med lämpliga skyddsåtgärder - inte negativt påverkar motstående intressen på sådant sätt att det skulle kunna utgöra hinder mot tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken. Inte heller i övrigt möter hinder enligt miljöbalkens tillåtlighetsregler. Tillstånd ska således meddelas med de villkor som framgår av domslutet. Återstående frågor i målet är fiskeavgift och rättegångskostnader.

Fiskeavgift

Länsstyrelsen har yrkat att fiskeavgift ska fastställas till 150 000 kr medan sökandena medgett en fiskeavgift på 4 250 kr.

Domstolen gör i denna fråga följande bedömning.

I likhet med sökandena och Länsstyrelsen anser mark- och miljödomstolen att den sökta verksamheten kommer att medföra skada på fisk och andra vattenlevande organismer. Sökandena ska betala ersättning för den skada som verksamheten medför.

Att bestämma fiskskadans storlek är inte utan problem. Länsstyrelsens yrkanden om fiskeavgift bygger på en schablon på angiven bottenyta, vilket enligt mark- och miljödomstolen uppfattning framstår mer i sin karaktär som en miljöavgift än som en bedömning av den aktuella skadan. Domstolen anser inte det finns stöd för att bestämma fiskskada på detta sätt.

Som tidigare nämnts är aktuell havsvik påtagligt påverkad under lång tid av verksamheter med olika huvudmän. Mark- och miljödomstolen anser att den tillkommande påverkan på fisket som orsakas av ansökta åtgärder får anses begränsad och att fiskeavgiften skäligen ska utgå med 20 000 kr som engångsavgift.

Rättegångskostnader

Sökandena har medgivit länsstyrelsens yrkande om ersättning för rättegångskostnader och ersättning ska därmed utges med det medgivna beloppet dvs. 9 600 kr.

Sökandena har motsatt sig Veddökilen AB:s yrkande om ersättning för rättegångskostnader om 20 000 kr och Föreningen Värna Veddökilens yrkande om ersättning med 15 000 kr. Domstolen gör följande bedömning.

Veddö Hamn AB (Veddökilen AB) är ägare av fastigheten Z vilken gränsar till X6 där ansökt verksamhet ska placeras. Sådan fastighetsägare är att betrakta som sakägare som har rätt till ersättning för rättegångskostnader i vattenmål i första instans i enlighet med 25 kap. 2 § miljöbalken. Yrkat belopp får anses vara skäligt. Sökandena ska ersätta Veddö Hamn AB via Veddökilen AB med yrkat belopp.

Föreningen Värna Veddökilen intar emellertid inte sådan ställning att den är att anse som sakägare som har rätt till ersättning för rättegångskostnader i vattenmål. Föreningens yrkande ska därmed ogillas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 425)

Överklagande senast den 8 februari 2012.

Peter Ardö

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Peter Ardö, ordförande, och tekniska rådet Roger Ödmark samt de särskilda ledamöterna Per Olov Wallner och Lars Wilke.